

ZAČNITE S VYSTÁHOVANÍM!

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE A BOJ ZA SLOBODU

Roky 1938 a 1939 postupne uvalili Európu a svet pod temný mrak d'alšej svetovej vojny, ktorej strojcom bol Hitlerov nacistický režim v Nemecku.

V roku 1938 Mníchovskou dohodou anektovalo Nemecko región Sudet, ktorý bol súčasťou vtedajšieho Československa. **13. marca 1939** dostal **Jozef Tiso v Berlíne od Adolfa Hitlera** ponuku vzniku **samostatného Slovenského štátu**. Slovenský štát mal vzniknúť výmenou za rozbitie Československa.

Hitler Tisa postavil pred **dve možnosti: jednou bolo rozdelenie Slovenska** medzi Maďarsko a menšiu časť Poľska a Nemecka, **druhou vyhlásenie samostatnosti Slovenského štátu** za cenu obsadenia Čiech a Moravy Nemcami. 14. marca si slovenská delegácia v Berlíne vybrala druhú možnosť. **Slovensko sa stalo satelitom nacistického Nemecka**. O deň neskôr, obsadili nacistické jednotky Čechy a Moravu.

Väčšina obyvateľov na Slovensku toto dianie pred začiatkom vojny a v jej prvých rokoch **neschvaľovala**. Štát postavený na ideológii fašizmu, ktorý sa nebráni vraždeniu civilistov v koncentračných táboroch nebol to, čo si predstavovali ako svoju budúcnosť a budúcnosť svojich detí.

Táto všeobecná **nespokojnosť viedla státisíce ľudí k pripojeniu sa do ilegálneho odboja proti nacistickému režimu** na Slovensku a v konečnom dôsledku aj Nemecku. Odboj bol od počiatku roztrieštený. Koncentroval sa v dvoch prúdoch.

Prvý bol naviazaný na československú exilovú vládu v Londýne, ktorú viedol Edvard Beneš. Ultimátnym cieľom tohto prúdu bolo poraziť fašizmus v Česku a na Slovensku a zriadiť na území týchto dvoch krajín štát postavený na základoch demokracie a slobody.

Druhý prúd odboja počas Slovenského štátu bol prepojený na Komunistickú stranu Československa, ktorá úzko spolupracovala so Sovietskym zväzom. S exilovou vládou zdieľala cieľ poraziť nacistov v Európe, v Česku a na Slovensku. Na našom území však následne chcela zriadiť komunistický režim.

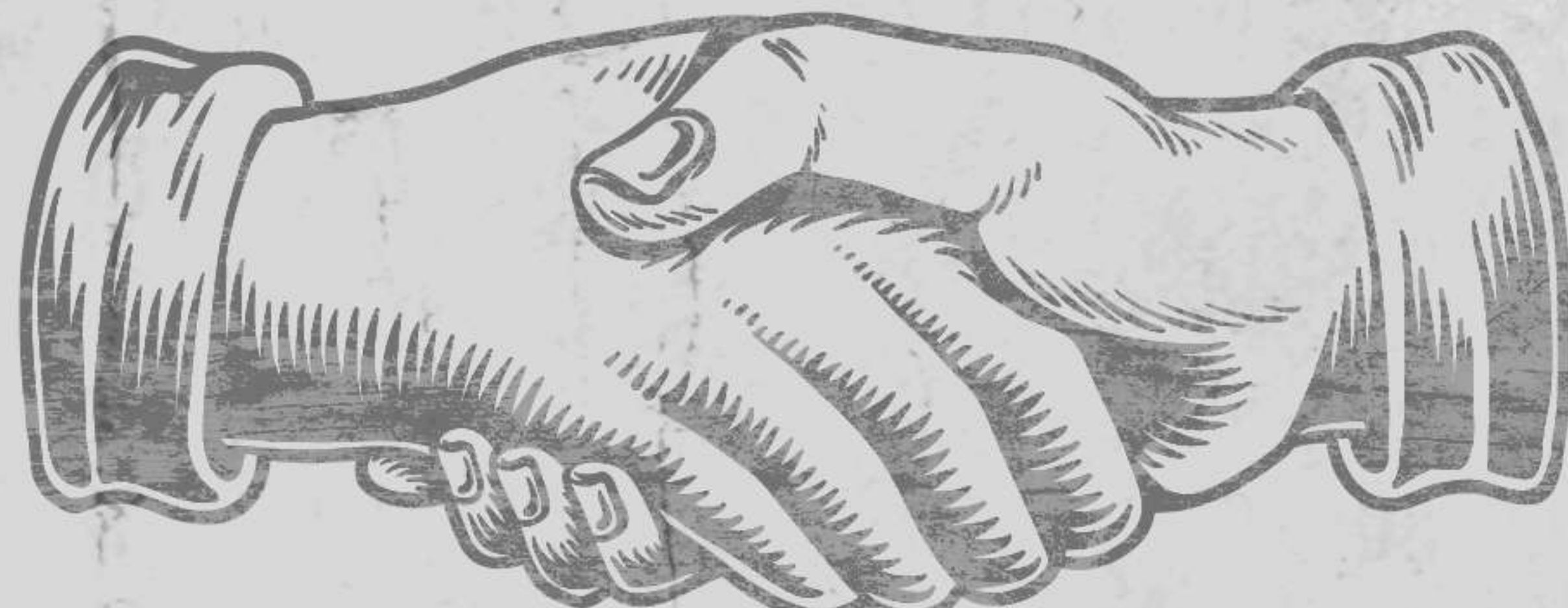
Nespokojnosť odbojárov sa postupom rokov 1939 až 1943 čím ďalej tým intenzívnejšie pretavovala do povstaleckých akcií. Najväčšou z nich boli udalosti, ktoré dnes poznáme ako **Slovenské národné povstanie**.

Píše sa rok 1943. Ako veterán prvej svetovej vojny a zároveň učiteľ dejepisu na Banskobystrickom gymnáziu, aktívne vstupujete do povstaleckého odboja.

29. 8. 1944 - 28. 10. 1944

Veľa šťastia!

POMOCNÝ PAPIER

POMÔCKA K ÚLOHE 1 A 2

Možní spojenci a ich skratky:

Napiš počet skratiek, kt. si našiel v 1. úlohe

☐	SCH - Schill
☐	SO - Zamestnanci skladu v Svätom Ondrejovi
☐	ZK - Peter Zat'ko a Imrich Karvaš
☐	MR - 1. partizánska brigáda M.R. Štefánika
☐	JV - 1. partizánska brigáda J. V. Stalina
☐	AH - Adolf Hitler
☐	HE - Hermann Höfle
☐	KS - Komunistická strana Slovenska
☐	KU - Kukorelliho

☐	UH - Uhrova
☐	CP - Čapajev a Pugačov
☐	JT - Jozef Tiso
☐	KY - Kyjev
☐	ZI - Žingorova
☐	JA - Japonsko
☐	WE - Wehrmacht
☐	EV - Exilová vláda v Londýne
☐	PV - P. Velička

POMÔCKA K ÚLOHE 2

Činnosť povstaleckých skupín:

1. Nadväzovanie vzťahov so spojencami (USA, Francúzskom a Veľkou Britániou). Získavanie ich podpory pre antifašistický odboj vo forme zásob a vybavenia.
2. Odbojová činnosť na západnom území Slovenska a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
3. Zabezpečenie logistiky prevozu štátneho pokladu do Kremnice a presunu 3 miliárd korún do Banskej Bystrice.
4. Príprava na vysadenie skupiny partizánov v Liptovskej Osade pri Ružomberku lietadlom a na jej následné sformovanie. Odbojové aktivity v oblasti Kantorskej doliny a v regióne Turca.
5. Koordinácia komunistického partizánskeho družstva, jeho zásobovanie a vojenská podpora.
6. Príprava na odbojové operácie pri Martine a zneškodnenie tamojších nacistických vojenských posádok.
7. Odbojová činnosť na východnom území Slovenska a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
8. Príprava na obsadenie a udržanie Banskej Bystrice pod vedením veliteľ'a A. Jegorova.
9. Odbojová činnosť v Nízkych Tatrách a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
10. Podpora antifašistického odboja s cieľom pripojiť Slovensko k Sovietskemu zväzu.
11. Príprava na krádež 9 ton potravín ako zásob pre povstalecké jednotky a presun týchto zásob do Nízkych Tatier.
12. Odbojová činnosť v Martinských holiach a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.

29. 8. 1944 - 28. 10. 1944

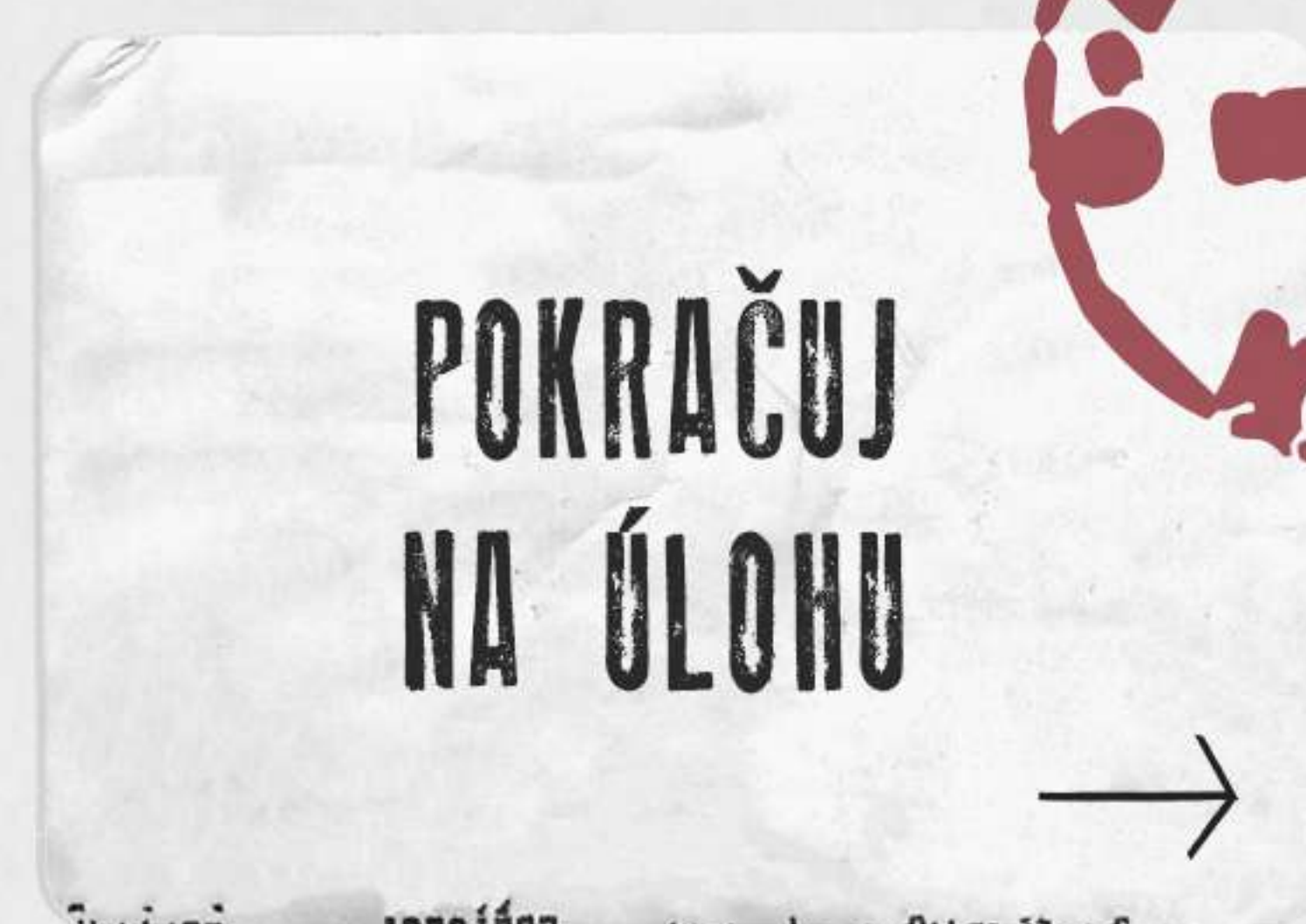
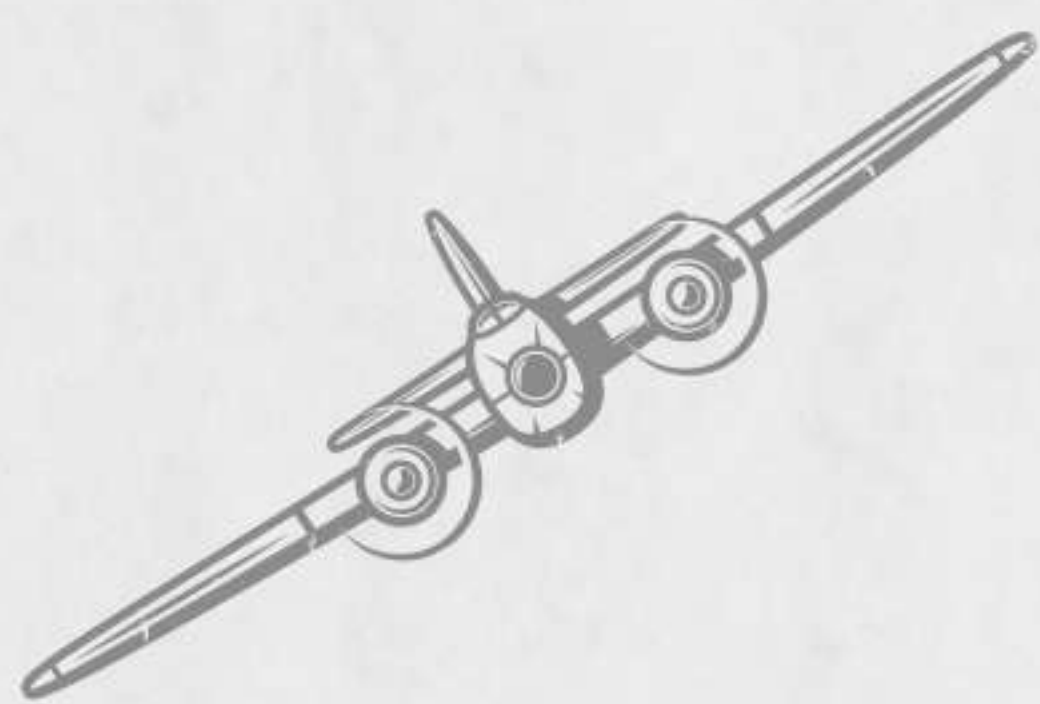
1. KAPITOLA

ILEGÁLNA SLOBODA

December 1943: Pomáhate založiť **ilegálnu Slovenskú národnú radu**. Jej cieľom bude viesť a organizovať občiansky boj proti nacistickému **režimu na Slovensku**, ktoré sa stalo Hitlerovou bábkou. Bude to ťažké, ale iná možnosť po takmer 4 rokoch nacistických ohavností voči ľudskosti v Európe, nie je prípustná.

Jar 1944: Zúčastňujete sa na rokovaní ilegálnej Slovenskej národnej rady. S členmi SNR ste sa po dlhých diskusiách dohodli na založení **Vojenského ústredia**. Na jeho čelo ste nominovali skúseného podplukovníka Generálneho štábu Jána Goliana. Úloha ústredia je jasná: zastaviť nacistov na Slovensku. Stávate sa jedným z hlavných koordinátorov antifašistického odboja v ústredí.

Vašou **prvou úlohou** je rozvážne a zároveň čo najrýchlejšie **identifikovať dôveryhodných spojencov** pre odbojové plány SNR. Hľadajte ich medzi partizánskymi skupinami, politickými stranami, organizáciami a jednotlivcami. Veliteľ Vojenského ústredia Golian vám prízvukuje, že táto úloha je pre výsledok odboja kľúčová.

1.

ÚLOHA

Vyberte si spojencov

V koláži obrázkov nájdete skratky názvov vašich potenciálnych spojencov, kt. ste vytiahli z utajených dokumentov Vojenského ústredia. Ak sa skratka na obrázku nachádza **2-KRÁT A VIAC**, identifikovaná skupina je vhodným spojencom pre odboj. Ak sa skratka na obrázku nachádza menej ako 2-krát, označuje skupinu, ktorá by vám povstalecké ťaženie mohla prekaziť'.

**Kto si myslí,
že mu slobodu
druhí vybojujú,
ten jej nie je
hoden.**

MR

ZK

KY
KY

29. 8. 1944 – 28. 10. 1944

KS | KS

CP

CP

ZI

SCX

842324

UH

UH

KU

ZI

NĀPOVEDA

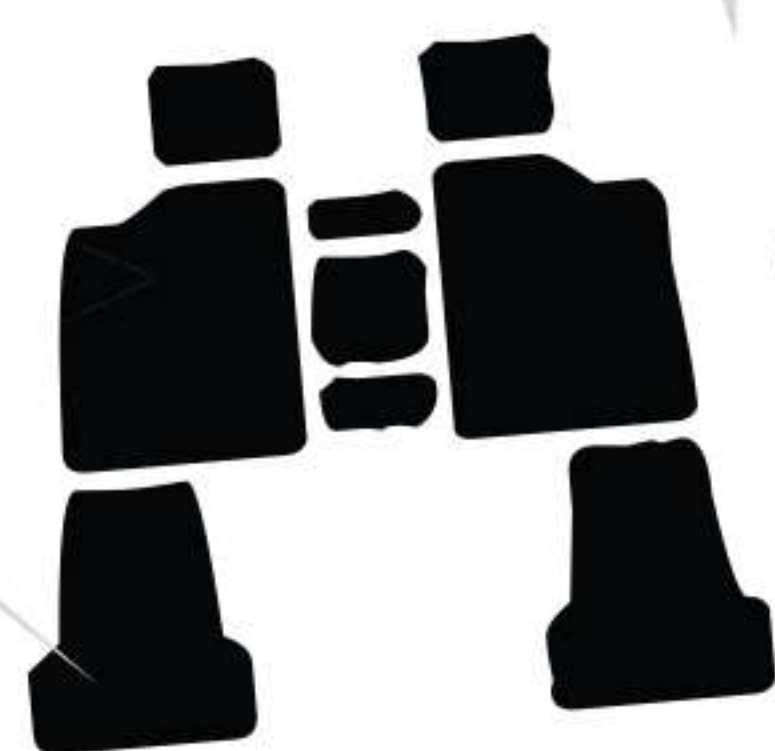
Medzi listami nájdeš pomocný papier s celým názvom odbojových skupín.

KU

EV

2.
KAPITOLA

ARTUR

Po týždni bez spánku ste úspešne identifikovali spojencov, s ktorými chcete počas antifašistického odboja koordinovať svoj postup.

Dobrá práca!

Hned' ako ste dokumenty dali dokopy, **vydali ste sa na tajné stretnutie veliteľstva Vojenského štábu v Banskej Bystrici**, referovať svoje zistenia priamo veliteľovi Golianovi.

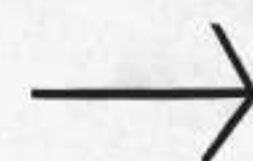
Časť dokumentov na veliteľstvo **niesol** váš dôverný pobočník **Artur**. Počas cesty na veliteľstvo ho **začali prenasledovať dvaja členovia Hlinkovej gardy**. Keďže bol židovského pôvodu, **vedel, že ak ho chytia, na veliteľstvo sa už nedostane**. Zároveň potreboval zamedziť aby sa gardisti dostali k dokumentom, ktoré prenáša.

Keď na úteku pred gardistami prechádzal mostom cez Hron, zastavil sa. **Dokumenty rýchlo roztrhal a zničené hodil do Hrona**. Artura ste po tomto incidente už nikdy nevideli.

Keď ste sa dozvedeli o Arturovom zmiznutí, vaša ďalšia úloha bola jasná. S pomocou Arturových poznámok, ktoré nechal vo vašej kancelárii a vašich vlastných podkladov, musíte **správne pospájať informácie k jednotlivým odbojovým skupinám povstalcov** a zaniest' ich na veliteľstvo.

**POKRAČUJ
NA ÚLOHU**

2.

ÚLOHA

Priradíte spojencom činnosť

Do prázdných obdĺžnikov vo vašom formulári dopíšete názvy povstaleckých skupín. Vyvodit' ich musíte z anotácií, ktoré vám pri jednotlivých obdĺžnikoch vo formulári zanechal Artur.

Pozorne preskúmajte anotáciu jednotlivých skupín a z pomocného hárka im priradíte kľúčové činnosti, ktoré pri odboji realizujú. Číslo činnosti povstaleckej skupiny zapíšete do štvorčekov vo vašom formulári.

NÁPOVEDA

Pomôcku k tejto úlohe nájdeš na pomocnom papieri.

Názov spojencov	Anotácia	Číslo činnosti
	Komunistická strana na Slovensku. Cez túto stranu môžeme komunikovať so Sovietskym zväzom a získať jeho podporu pre odboj.	10.
K _ _ _ v	Vzdialené velenie komunistických povstalcov v Sovietskom zväze. Môže vám pomôcť s výcvikom a prípravou niekoľkých povstaleckých skupín.	
	Povstalecká skupina, ktorá operuje na západnom Slovensku a vedie ju Miloš Uher.	
	Partizánska skupina, ktorá operuje na Martinských holiach a vedie ju Viliam Žingor.	12.
	Túto partizánsku skupinu vedie Ľudovít Kukorelli. Operuje na východnom Slovensku.	
Č _ _ _ _ _ a _ _ _ a _ _ _	Dve partizánske skupiny, ktoré vznikli v Nízkych Tatrách.	
	Partizánska skupina, ktorá operuje v Turci. Vedie ju Piotr A. Veličko. V odboji sa k nej pripojí aj francúzsky oddiel G. de Lannuriena.	
1.partizanská brigáda M. R. Štefánika	Táto skupina sa skladá z komunistických partizánov a nesie meno slovenského národného hrdinu z prvej svetovej vojny.	6.
	Československá exilová vojenská jednotka v Sovietskom zväze. Tvoria ju hlavne bývalí príslušníci 1. slovenskej pešej divízie. Jej veliteľ je A. Jegorov. Nesie meno vodcu ZSSR.	
	Zamestnanci nacistického skladu potravín v obci Svätý Ondrej.	
P _ _ _ r _ at' _ _ a I _ _ _ _ K _ _ _ _ _	Jeden bol poradca ministerstva hospodárstva a druhý guvernér Slovenskej národnej banky.	
	Oficiálny názov tejto organizácie je Dočasné štátne zriadenie. Mý výborné konexie na USA, Veľkú Britániu a Francúzsko. Vedie ju Edvard Beneš.	1.

3.

KAPITOLA

KRVAVÁ MAPA

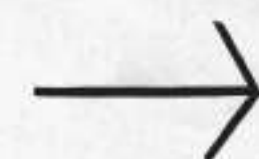
Leto 1944: Prehľad o povstaleckých skupinách sa vám aj vd'aka Arturovým poznámkam podarilo dat' dokopy!

Na Vojenskom veliteľstve registrujete toľko plánov povstaleckých skupín, až máte problém udržať si v tom celom prehľad.

Veliteľ Golian si vás a dvoch ďalších kolegov **predvolal do plánovacej miestnosti** Vojenského ústredia. Jednu celú stenu tejto miestnosti zakrýva **obrovská mapa Slovenského štátu**. Golian vám s pohľadom upretým na mapu prideliťuje urgentnú úlohu: doplniť do mapy strategické povstalecké body a akcie..

„**Za podklady, ktoré ku mape máte, zaplatila skupina povstalcov životom!**” doplnil Golian.

POKRAČUJ
NA ÚLOHU

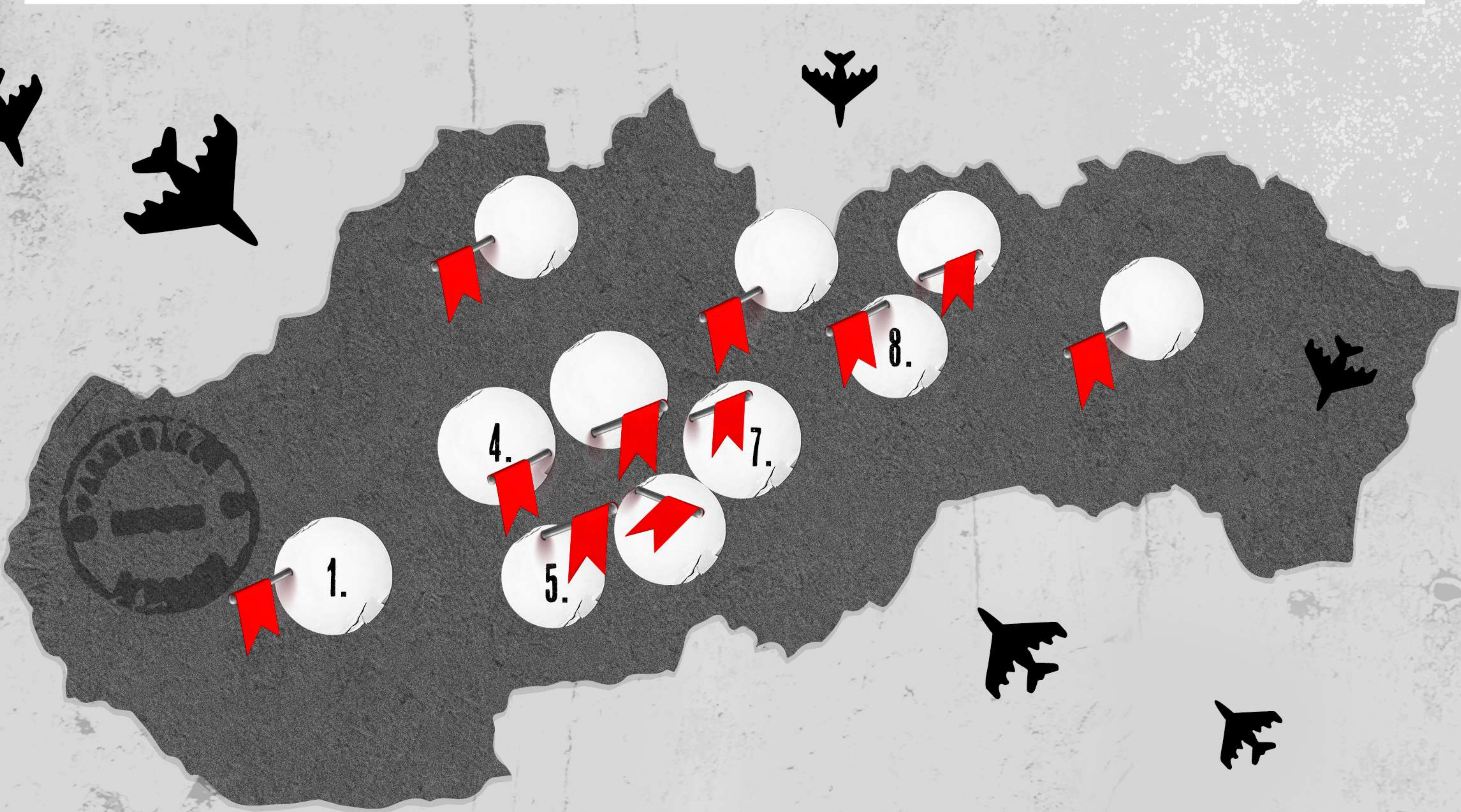

3.

ÚLOHA

Doplňte mapu povstania

Do mapy správne doplňte strategické povstalecké body (čísla 1 - 11). K piatim z nich priradíte plánované akcie povstania.

AKCIA	A	B	C	D	E
MIESTO					

	PLÁNOVANÉ AKCIE POVSTANIA
A	Akcia "pomoc Nemcom": Presun Východoslovenského armádneho zboru do okolia Prešova.
B	Prevoz štátneho pokladu z Bratislavy do Kremnice a prevoz 3 miliárd korún do Banskej Bystrice.
C	Krádež potravín z nacistického skladu v Svätom Ondrejovi (dnešné Brusno).
D	Obsadenie Žiliny a okolia žilinským práporom.
E	Spojenie levočskej a popradskej vojenskej posádky a miestnych partizánov v Kežmarku.

	STRATEGICKÉ POVSTALECKÉ BODY
1.	Piešťany
2.	Žilina
3.	Kežmarok
4.	Kremnica
5.	Banská Štiavnica
6.	Sliač (významné letisko Tri Duby)
7.	Brusno
8.	Poprad
9.	Banská Bystrica
10.	Prešov
11.	Liptovský Mikuláš

4. KAPITOLA

ABDOJUF T WZTUBCHPWBOJN!

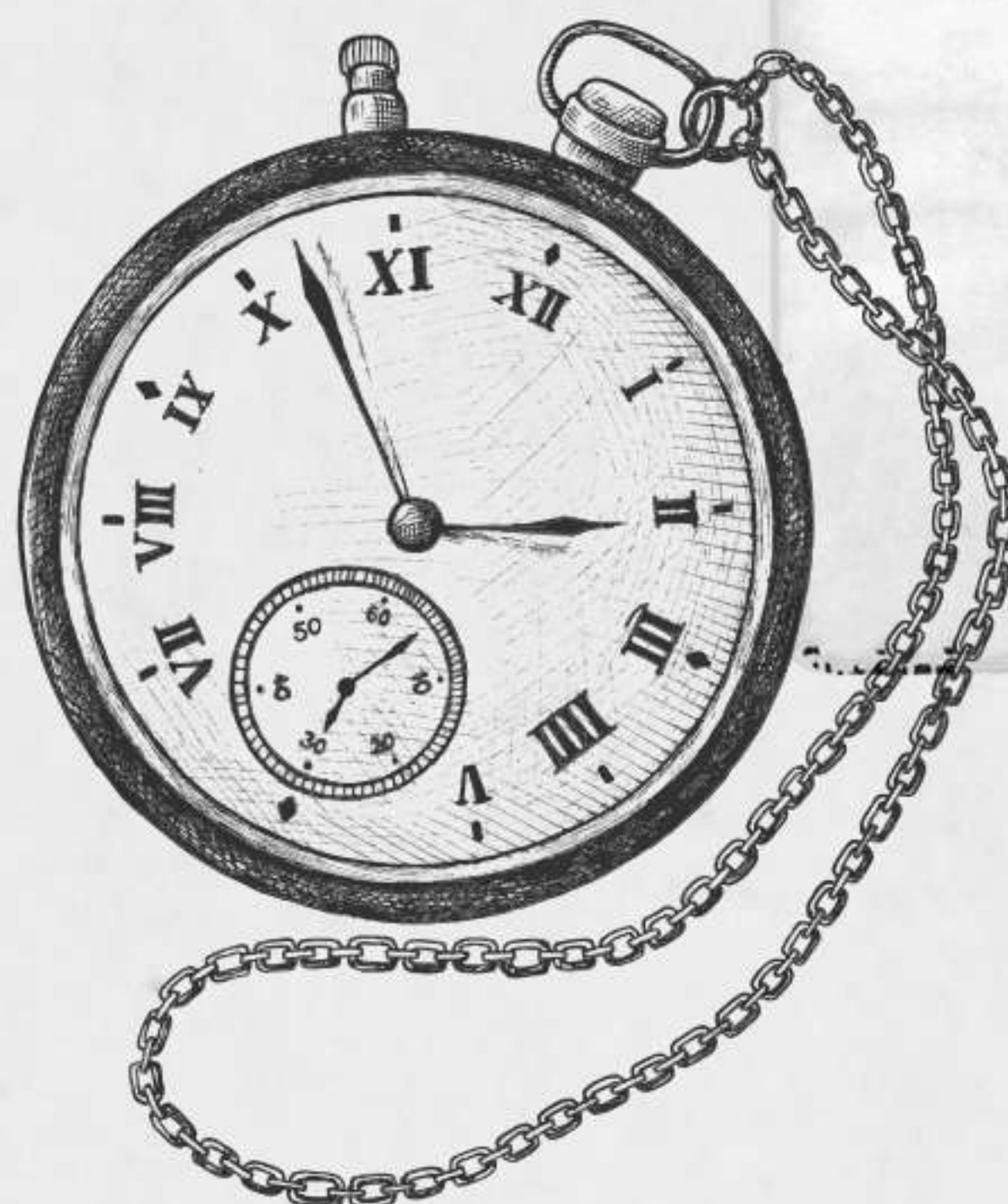
27. augusta 1944: Veliteľ Golian zvoláva všetkých členov Vojenského ústredia Slovenskej národnej rady, aby sa **čo najskôr dostavili do práce. Vráťte sa.**

Na ústredí sa po chvíli dozvedáte kritickú novinku. **V martinských kasárňach zadržali a zastrelili skupinu nemeckých nacistických armádnych hodnostárov.** V skupine bol aj nacistický generál Paul von Otto.

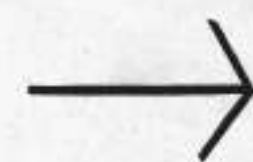
28. Augusta 1944: Správy z predošlého dňa **dali do pohybu celý antifašistický odboj.** Na jeho čele stojí ty a tvoji kolegovia v ústredí v Banskej Bystrici.

Podľa veliteľstva Vojenského ústredia je vojenská odpoveď nacistického Nemecka na incident v Martine len otázkou času. **Povstanie treba dať do pohybu kým nacisti neobsadia celé Slovensko.** Spolu s kolegami dostávate za **úlohu zašifrovať a rozoslať** jednotlivým kľúčovým **ovstaleckým skupinám rozkazy**, ktoré ich vyzývajú k urgentnej akcii!

Ide o každú sekundu!

POKRAČUJ
NA ÚLOHU

4.

ÚLOHA

Zašifrujte rozkazy

Zašifrujte všetky rozkazy pre účastníkov povstania pomocou substitučnej šifry. Každé písmeno v každej správe nahradíte iným písmenom. A to tak, že každé písmeno v pôvodnom rozkaze posuniete o 1 miesto v abecede vyššie.

Príklad: Pôvodný text: "Zacnite s vystahovanim!"

Šifrovaný text: "Abdojuf t wztubchpwbojn!"

Pomôcka: A, B, C, D, E, F, G, H, CH, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z

I.PARTIZÁNSKEJ BRIGÁDE J.V. STALINA:
ROZKAZ: URYCHLENE OBSADENIE BB!

□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□!

LEVOČSKEJ
A POPRADSKEJ
VOJENSKEJ POSÁDKE:

ROZKAZ:
UDRZAT KEZMAROK!

□□□□□□
□□□□□□□□!

POSÁDKA
POPRADSKÉHO LETISKA:

ROZKAZ:
ZACNITE PLNU OBRANU LETISKA!

□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□
□□□□□□□□!

29. august 1944: „Začnite s vyst'ahovaním!” zaznelo v tento deň z úst **Jána Goliana**. Bolo to heslo, ktoré cez telefón, v písomnej podobe ako aj cez rádiové vlny oficiálne informovalo povstalecké skupiny a verejnosť **o začiatku povstaleckých bojov**, ktoré dnes poznáme ako Slovenské národné povstanie.

Povstanie trvalo šesť týždňov plných bojov, hlavne v regiónoch stredného Slovenska. Po jeho začiatku povstalcov v bojoch pomáhali aj jednotky sovietskej Červenej armády, ktoré na územie Slovenska postupovali z východu.

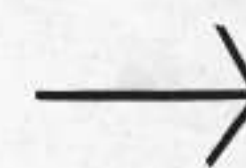
V priebehu povstania čelilo civilné obyvateľstvo na Slovensku teroru zo strany nemeckých nacistických jednotiek. **Za obet' nacistom počas povstania padlo približne 5000 civilistov**. Desiat'tisíce ďalších boli odvečnené do nacistických pracovných a koncentračných táborov.

V októbri 1944 sa Slovenské národné povstanie skončilo. Povstalecké jednotky nedokázali ďalej nacistom vojensky odolávať.

Vtedajší prezident Slovenského štátu **Jozef Tiso po zatlačení povstalcov** nacistickou nemeckou armádou **zatelefonoval Adolfovi Hitlerovi a pod'akoval sa mu za pomoc**.

Drvivá väčšina verejnosti na Slovensku, spolu s exilovou vládou v Londýne a vedúcimi osobnosťami povstania, bola k Tisovi v silnej názorovej opozícii. **Cez SNP sa im podarilo vyjadriť jasnú víziu pre budúcnosť Slovenska postavenú na slobode a demokracii**.

POKRAČUJ
NA OTÁZKY

— 29. 8. 1944 – 28. 10. 1944 —

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE A DO DISKUSIE PO ODOHRANÍ HRY:

1. Považujete Slovenské národné povstanie za úspešné, alebo neúspešné? Ako by ste odôvodnili svoju odpoveď?
2. Čo by ste robili vy, ak by ste počas povstania žili na území Slovenska?
3. Prečo je SNP jednou z kľúčových kapitol histórie Slovenska?
4. Ako by ste zhrnuli odkaz SNP?
5. Prečo je odkaz SNP dôležitý aj v súčasnosti?
6. Podarilo sa po konci druhej svetovej vojny na Slovensku nastoliť demokratické zriadenie, čo bolo jedným z cieľov SNP?
7. SNP môžeme vnímať ako koniec jednej historickej periódy na Slovensku a zároveň, ako začiatok novej. Ako by ste interpretovali význam SNP v procese demokratizácie Slovenska?

Táto hra vznikla v rámci projektu #Gamifactory, ktorý je realizovaný s finančnou podporou Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v rámci programu Erasmus+ pre mládež.

gamifactory

Spolufinancovaný
Európskou úniou

NADAČNÝ
FOND
TELEKOM

Herný dizajn: Šimon Rabatin

Grafický dizajn: Klára Kaňuščáková

Naratívny dizajn a produkcia: Jakub Žaludko

Viac vzdelávacích hier nájdete na www.gamifactory.eu.

Vydalo Impact Games v roku 2023

TU NÁJDETE
SPRÁVNE
ODPOVEDE